

ELS DRAMES DE LA RAÇA

La tuberculosi

ABANS...

Un infant tuberculós, afectat de lesions diferents al pulmó, als ossos i als ganglis, depauperat i febricitant; és a dir: quasi moribund.

Les races, com els homes, tenen també els seus drames, no per més difosos, menys greus, ni menys transcendents. En ells es juga quelcom més que la salut i l'esdevinidor d'un individu.

D'aquí la necessitat d'organitzar científicament, mèdicament, la lluita contra les malalties que afecten de fals directe el capital racial. Co és, almenys, el que, amb una clara visió de la realitat, han fet tots els pobles del món.

Es a dir, tots els pobles que volen viure; tots els pobles en els quals la salut orgànica i la robustesa física, s'estimen condicions indispensables.

Però en aquest aspecte, com en tals altres de la nostra vida col·lectiva, hem de reconèixer que anem absolutament desorientats i que per negligència o per ignorància, quina no pels dos fets a la vegada, moltes coses essencials i necessàries resten per fer. I això és, cabalment, el que succeeix amb la lluita contra la tuberculosi, malaltia essencialment contagiosa que infecta el camp i la ciutat, sense que, fins avui, s'hagi organitzat contra ella una veritable campanya de sanejament, malgrat dels terribles estralls que causa en el poble.

LELOQUENCIA DE LES XIFRES

En parlar de temes com aquest, l'extensió del qual abraça totes les classes socials, res més eloqüent que les dades d'una bona estadística i aquesta, en números rodons, i excepte fets de les possibles variacions experimentades en la difusió de la malaltia durant els darrers anys, ens diu el següent:

Espanya, 500.000 tuberculosos.
Catalunya, 40.000.
Barcelona, 18.000.

La xifra més alta de tuberculosos a Catalunya pertany a Girona, on es troba el coeficient, verament enorme, de 53'0 per 10.000 habitants superior de molt, a l'obtint en quasi tots els centres urbans d'Europa. La xifra més baixa pertany a Montblanc, on és de 7'8 per 10.000 habitants.

Barcelona, ciutat, té una xifra mitjana de 38'5 que oscil·la entre 36'14 per 10.000 habitants en el barri més pobre i 14'0 en els barris rics de la urbs.

Aquests coeficients i les dades globals són, doncs, prou concrets perquè, sense necessitat d'arribar a detalls més minuciosos, poc adequats a l'indole del present article, tothom comprengui a bastament la importància del mal i la necessitat d'urgentíssim remei.

Però, per si el que diem no fos encara suficient, heus ací les defuncions hagudes en els distints districtes de Barcelona l'any 1922:

Districte primer, mortalitat, 115; idem segon, 134; idem tercer, 69; idem quart, 107; idem cinquè, 255; idem sisè, 189; idem setè, 277; idem vuitè, 132; idem novè, 90; idem desè, 95. Total, 1.463.

O sigui que, com si res, sense que la ciutat se'n donés compte, aquest any moriren a Barcelona prop de 1.500 tuberculosos, segons els dades, absolutament fidedignes, computades pel senyor Gayé a l'Assistència Social de Tuberculosos.

ELS ESTRALLS DE LA INFECCEIO TUBERCULOSA EN LA POBLACIO ESCOLAR

Com és natural, el greu perill d'una malaltia tan essencialment contagiosa com aquesta, està en la infància i, especialment, en la infància mal alimentada, desnodrida i que viu en condicions d'higiene deplorables.

El mateix doctor Sayé, n'una altra estadística en la qual resumeix les dades obtingudes després de l'examen d'un nombre considerable d'escolars, declara que sols va poder trobar-ne un 7'2 per 100 de sans, i que, en canvi, el 6'41 per 100 sofrien una infecció tuberculosa de grau més o menys avançat.

El pronòstic d'una infància tan copiosament infectada per la terrible malaltia no pot ésser més deplorable, i el seu esdevinidor, individualment o racialment considerat, verament entristidor.

Completant aquesta estadística amb l'obtintuda pel doctor Mias, adscrit a la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i encarregat de la revisió periòdica dels escolars de la nostra ciutat, l'extensió del mal apareix encara més colpidorament als nostres ulls.

Efectivament, l'al·ludit higienista, després d'haver examinat 8.550 alumnes de les escoles municipals, va resumir el seu treball d'investigació en els següents coeficients verament deploables:

Tuberculosos diagnosticats, 19'415 per 100.
Tuberculosos latents, 30'409 per 100.
Inferioritat orgànica, 41'590 id., id. Sans, 8'654 idem, idem.

O sigui, en xifres rodones, el 20 per 100 de la població escolar està afectada de tuberculosi; el 30 per 100 es troba a punt de caure en la malaltia i, pràcticament, ha de considerar-se en estat d'infecció adormida que, espera, només, per a declarar-se, una momentània minva de defenses (grip, Ategor).

DESPRES...

El mateix, al cap de 14 mesos de cura sanatorial, havent resolt favorablement el procés infecciu i enrobustit el seu organisme.

infecció intestinal, etc); 40 per 100 eren posseïdors d'un desenvolupament orgànic netament inferior al que correspon a l'edat i sols un 10 per 100 —un deu per cent— de la població escolar es troba en perfecte estat de salut i de normal desenvolupament.

UNA REALITAT TRISTISSIMA

Així, doncs, encara que la gran majoria dels ciutadans puguin pensar el contrari, degut a l'escassa divulgació d'aquestes qüestions demogràfiques, ens trobem davant d'un problema d'higiene racial importantíssim.

Un tant per cent enorme de la població escolar es veu atacada per la infecció tuberculosa, i si bé és veritat que una part arriba a dominar el perill de les formes destructives o de les generalitzacions mortals, el cert és que el major nombre — especialment en co que afecta les classes socials humils, que viuen en habitacions (?) anti-higieniques i sotmesos a un règim alimentós deficient — surt de la terrible escocesa amb tares indelebles que minven extraordinàriament el seu desenvolupament corporal o bé el deixen propens a una evolució ulterior de la malaltia altament perillosa, quan no mortal.

Dels adults no cal ni parlar-ne. Trobareu tuberculosos per tot arreu, i allí on menys poguem pensar-ho, ja que la manca de llocs adequats per a l'hospitalització i el tractament obliga a rodar pel món, ocupats en feines diverses, a tots aquells qui, havent sofert la injúria de la malaltia, manquen de mitjans econòmics per a intentar guarir-se pel seu propi compte.

Aquesta pobre gent, fèrria de tota protecció oficial i incapax, econòmicament, de poder adoptar les necessàries mesures higièniques, fa pagar ben car a la societat l'abandonament en què els deixa, puix que, sense voler i a contra cor, es converteixen en agents provocadors de la infecció tuberculosa.

J. A. TRABAL

(Ategor).

Ateneu Polytechnicum

* Ateneu Polytechnicum. — Cicle de conferències culturals:

Mes de juny:

Dia 10. — Senyor Antidi Layret. Tema: Problemes tècnics de l'organització del treball. (Abans de la conferència el senyor Rafael Campalans farà un parlament d'obertura de curs.)

Dia 13. — Senyor Joan Fronjoà. Tema: Conceptes de l'organització del treball.

Dia 17. — Doctor J. Aiguader i Miró. Tema: Aspecte mèdic de la racionalització.

Dia 20. — Senyor Ferran Cuito. Tema: Expansió de l'economia catalana.

Dia 25. — Senyor C. Pi i Sunyer. Tema: La idea moral i l'aspecte social de la racionalització.

Dia 27. — Doctor Josep Xirau. Tema: Aspecte jurídic de l'organització científica del treball.

Mes de juliol:

Dia 1. — Doctor J. Serra Hunter. Tema: Nacionalitat i cultura.

Dia 4. — Senyor L. Nicolau d'Olivier. Tema: L'humanisme a Catalunya.

Dia 8. — Senyor A. Rovira i Virgili. Tema: La llengua catalana i la formació històrica de Catalunya.

Dia 11. — Doctor Cosme Rofes. Tema: Les Escoles noves.

Dia 15. — Doctor Leandre Cervera. Tema: De com les hipòtesis d'ahir s'han convertit en les veritats científiques d'avui.

Dia 18. — Senyor Alexandre Gal·l. Tema: L'Escola única.

Dia 22. — Senyor Joan Estelrich. Tema: Conceptes de l'organització cultural.

Dia 29. — Doctor Joaquim Xirau. Tema: La cultura moderna.

Mes d'agost:

Dia 1. — Senyor M. Serra i Morret. Tema: Ciutadania i obrerisme.

Dia 5. — Senyor J. Lluhi i Valls. Tema: Kaustki i la democràcia social.

Dia 8. — Senyor Joan Casanoves. Tema: La solidaritat civil d'un poble.

Dia 12. — Senyor Pere Comes. Tema: El codi penal vigent. Necessitat de derogar-lo.

Dia 19. — Senyor Joan Casanoves. Tema: La constitució espanyola comparada amb les lleis fonamentals dels Estats moderns.

Dia 22. — Doctor Emili Mira. Tema: Què és la Psicohigiene?

Dia 26. — Senyor Domènec de Bellmunt. Tema: Legislació obrera internacional.

Dia 29. — Doctor Josep Maria Trias de Bes. Tema: La pau i la democràcia.

Mes de setembre:

Dia 2. — Senyor J. Puig i Ferrer. Tema: Dostoievski.

Dia 5. — Senyor Alfons Nadal. Tema: La pietat de la mentida.

Dia 9. — Senyor Lluís Capdevila. Tema: La vida gloriosa i turmentada de Lluís Beethoven.

Dia 12. — Senyor Josep M. Masalsp. Tema: 1930.

Dia 16. — Senyor J. Sunyol i Garriga. Tema: El sentit esportiu de la política.

Dia 19. — Senyor Lluís Maslós. Tema: L'educació professional dels nostres obrers.

Dia 23. — Senyor Pompeu Fabra. Tema: Formació de la llengua literària.

fiaven tot també en aquest partit per seguir endavant.

Sindreu-Maier, sense arribar a fer una gran actuació, varen guanyar el primer partit pels nostres. Varen evitar que els japonesos ens eliminessin definitivament i van aconseguir també mantenir les esperances fins avui.

El públic que va presenciar aquest partit, com és natural va entusiasmar-se de debò. I més encara de la manera que anà el partit. Des dels primers punts fins al darrer, completament igualat. A les grans jugades de Sindreu succeïen també les grans fallades. I això quan el partit s'estava decidint.

Els japonesos Hasada-Abbe guanyaren el primer "set". L'expectació d'abans de començar va decaure. Hom es va veure tot seguit el partit perdut. Maier-Sindreu no arribaven a com penetrar-se. Els japonesos en canvi s'entenen perfectament. Totes les rematades les dirigien al centre de la pista, on ni Maier ni Sindreu l'un per l'altre no encertaven entrar. Sindreu altrament no va palesar pas estar en la seva millor forma. Al segon "set", però, Sindreu tornà pilotat tan mestriolament com el sap. Maier, per la seva part, es decidí a rematar de xarxa i de revés, per lateral, amb el que va obtenir la majoria de punts. En els dos "sets" successius varen tenir 5-1 i set bol favorable. En les dues ocasions, però, els japonesos varen tenir la serenitat necessària per remuntar i aconseguir perdre sols per 6-4, 6-4.

Quan el partit semblava, doncs, decidit a favor dels nostres, aquella reacció del que parlàvem abans féu la seva aparició en l'equip japonès i brillantment s'adjudicà el quar "set" per 6-2. El cinquè set, decidit, amb el partit tan igualat fou, com és natural, de gran emoció. Els japonesos semblaven fatigats, nerviosos. En canvi Maier i Saprissa semblaven confiatos malgrat la reacció oposada pels japonesos en el "set" anterior. Els nostres remataven fins a tenir 5-4 i 40-30, amb servei de Sindreu. Es a dir, un match-bol magnífic per guanyar. Els japonesos, però, remuntaren i varen fer perillosa la victòria en igualar a cinc sets. Una formidable reacció de Sindreu i Maier, els magnífics serveis d'aquest i uns moments d'inspiració de Sindreu en els moments més emocionants del partit el feren decidir al seu favor per 7-5. La partida estava ac-

UNA PAGINA BRILLANT DE LA CIENCIA CATALANA
Sisè Congrés de metges de llengua catalana

DR. JOSEP TARRUEL·LA

Els metges catalans van a celebrar el seu sisè Congrés científic. Ha calgut que la dictadura de Primo de Rivera caigués perquè tornin a les seves tasques aquests investigadors i homes d'estudi aprofitant la tolerància governativa per bé que no la garantia legal.

Aquests Congressos mèdics nasqueren d'una proposició dels doctors Salvat i Enric Rives a l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya.

L'Acadèmia i Laboratori acceptà la iniciativa i adjuntà als proposants el doctor Martí Julià, aquell home sant i savi, perquè en redactessin els estatuts, i el primer Congrés Català de Medicina se celebrà el 22 de juny de 1913, que tenia un precursor patriòtic i científic en el primer Congrés d'Higiene celebrat poc temps abans.

DR. MIQUEL A. FARGUES

Del primer Congrés se n'encarregà l'Acadèmia i Laboratori, però en el transcurs de la seva organització es veié la necessitat que fos un altre organisme que curés de l'endegament

Dia 26. — Senyor Gonçal de Reparaz (fill). Tema: Els pobles de la península Ibèrica. Lluir individualitat en el passat i en el present. Consideracions geogràfiques i polítiques.

Dia 30. — Senyor F. Valls i Tàverner. Tema: Les institucions catalanes en la història.

Les conferències seran públiques i començaran a les vuit en punt del vespre.

dels Congressos futurs i en una de les sessions es fundà amb aquesta missió l'Associació General de Metges de Llengua Catalana.

Aquest primer Congrés palesà ja el pes específic de la ciència mèdica catalana. Fou president de la Comissió organitzadora En Miquel A. Fargues que es trobava en la plenitud de la seva fama, i del qual, traduïdes, tot seguit traspasaven les fronteres les seves obres mèdiques. El tema oficial fou "Valua semiològica de la sang", i els investigadors més capacitats de Catalunya aportaren treballs remarcables, igual que els valencians i mallorquins, els quals des del primer moment hi contribuïren amb entusiasme. Els temes lliures foren molts i bons. Cal rememorar la defensa de la l'en-

DR. AUGUST PI I SUNYER

gua catalana que en el discurs presidencial féu el doctor Fargues; són pàgines colpidores i notables i que caldrà reproduir.

Fou nomenat president de la Comissió organitzadora del segon Congrés el doctor Josep Barraquer i es decidí que aquest se celebrés a Barcelona al cap de dos anys, en 1915.

Emmalaltà el doctor Barraquer i dimití al cap de pocs mesos la presidència i l'Associació General de Metges de Llengua Catalana aleshores nomenà per a substituir-lo el doctor Joan Freixes i Freixes.

A causa de l'epidèmia tifòica que delmà la nostra ciutat i que tant atafegà els nostres metges, els organitzadors hagueren d'ajornar la celebració del segon Congrés per al mes de juny de 1917. Els temes de ponència foren: Règims alimentós, Tractament del cranc, Notes addicionals al funcionalisme de les glàndules i Anestèsies locals. També s'hi presentaren importants comunicacions de tema lliure.

El tercer Congrés fou acordat que se celebrés a Tarragona, on, efectivament, en el mes de juny de 1919 es reuniren els nostres metges. Presidí el doctor Josep Maria Roca. Els temes oficials foren: "Fisiopatologia del simplic abdominal" i "Tractament de les septicèmies".

Aquest Congrés fou importantíssim dins de la vida professional catalana perquè d'ell sortí la idea i l'organització del Sindicat de Metges de Catalunya, que havia de prendre tan ampla volada i esdevindrà una entitat tan forta com és avui.

Complint un acord anterior de celebrar els successius Congressos en una capital catalana, el de 1921 se celebrà a Girona també en el mes de juny com tots els altres. El presidí el doctor Josep Pasqual i es discutiren les ponències "Estat intestinal crònic: orientacions terapèutiques i quirúrgiques" i "Estat actual, diagnòstic i terapèutic de la parafília".

En juny de 1923 se celebrà a Lleida el cinquè Congrés presidit pel doctor Josep Tarruella i com a temes de ponència, "Litiasis biliar" i "Hemoràgies cerebrals".

I prou. Vingué la dictadura i els organitzadors cregueren no tenir prou llibertat per a celebrar les seves assemblees científiques que tan profundament exercien en l'avenc de la medicina. Com una altra epidèmia tifòica estroncà aquella tasca d'emmalaltia de la nostra cultura. Però més nefasta que un tifus la interrupció durà set anys en comptes de dos.

La tirania sempre és més perjudicial per a l'home que la més cruel de les malalties. L'espirit humà necessita d'ampna i oberta llibertat per a exterioritzar-se i la més extrahumana de les ciències és escanyada en la seva manifestació si no té la garantia de poder-se expressar amplament i lliurement. En perseguir la llengua emmudí la ciència mèdica catalana que abocava en aquests Congressos el fruit de les seves investigacions i estudi; el cant a la llengua que el primer president, el doctor Fargues, entonà en el primer Congrés era una realitat ben viva, no una pàgina retòrica de mantenedor de Jocs Florals. Perseguida la llengua era perseguida també la ciència.

Els vuit volums dels Congressos són una contribució enorme a l'avenc científic universal; en cada assemblea les comunicacions guanyaven en densitat i en profunditat. Totes les ponències i comunicacions del primer s'encabiren en un volum; tots els altres en necessitaren dos, però el nombre de pàgines augmentava cada any perquè d'any en any aquelles reunions biennals eren esperades i amb el pensament posat en la propra esforçament els nostres científics a quedar dignament.

Repren l'Associació General de Metges de Catalunya les seves tasques. El sisè Congrés és convocat per al 20, 21, 22 i 23 d'aquest mes de

DR. JOAN FREIXES I FREIXES

Juny, a Barcelona novament, i novament, de segur, per a recomençar el romiatge per les capitals catalanes, de les quals en volen fer els metges Seu dels seus esforços. El president un nom preclar, avui en la ciència universal; N'August Pi i Sunyer, i posa a la discussió temes tan importants per a la medicina com "Fisiopatologia i Semiologia Renals", "Tractament de les peritòritis", i "Fisiopatologia i exploració funcional del fetge" i temes tan humans, tan generosament humans com "Mortalitat fetal i infantil a Catalunya (causes i profilaxia)".

Reflexionem el que pot tenir d'influent un tema de la capacitat social com aquest últim (malgrat que els altres s'enfonsin també dins de les relacions dels homes i els beneficis). Si del celebrat a Tarragona en sortí una entitat com el Sindicat de Met-

DR. JOSEP M. ROCA

ges de Catalunya, el que se celebrà en aquests dies propers pot ésser per a Catalunya confort, tasca benfactors en defensa dels nostres infants, aquests tendres plançons que encara no defensen prou.

Són els beneficis que ens reportarà la llibertat. La dictadura s'envania d'haver defensat la nostra salut; uns corifeus seus cantaven les excel·lències de les normes dictades des del ministeri de la Governació. No es féu altra cosa que posar en pràctica les decisions preses en les hores de llibertat. Tirant pel camí del mig i barrejant s'imposaren normes que havia covat la ciència en els moments que les seves deliberacions estaven garantides per una ciutadania. Però com que totes les coses imposades no tenien cap aval en la realitat, cap lligam amb el poble, tota aquella protecció de què tant s'envanava era una cosa postissa i sense resso, relleixa en la vida dels pobles sense deixar-li rastre com uns passavolants.

A més, ben aviat hauria acabat les iniciatives; sense una contribució lliure s'hauria esgotat el mitjà. La sanitat dels pobles no pot ésser encomanada als buròcrates perquè els buròcrates no saben, no poden, no volen pensar res nou, solament espresmen fins a la darrera conseqüència les coses consagrades.

Tornem a respirar. No molt, i per feblesa més que per generositat, per temor més que per esperit de justícia. Per aquesta esletxa anem enfartitament tot el que tenim preparat, i una de les coses que tenim preparada era la ciència. Avui els metges arboren el penó; amb un poc més de llibertat ja s'atreveix a sortir de les quatre parets dels laboratoris o de les cambres d'estudi. Saludem la seva reincorporació a la vida civil i procurem que la nova empremta no sigui mai més d'ingènua.

J. AIGUADER I MIRO

DEMA TOT BARCELONA
SUBHASTA SALA PARESSUBSCRIPCIO
PRO-PRESOS

	Pessetes.
Suma anterior...	12.581'65
Joan Ferrando...	5'
Benefici de la venda, a Premià de Mar, de LA RAMBLA DE CATALUNYA...	16'30
Recapla en el refre de germanor en l'acte inaugural del nou estatge de l'Avenc Democràtic Republicà, a Sant Andreu...	72'
Suma que següeix...	12.672'95

Després de la segona jornada dels matches per a la Copa Davis, els japonesos dominen els peninsulars per dues victòries a una
Juanico - Otha: 6-1, 3-6, 6-2 i 6-2. :: Maier - Harada: 3-6, 6-2, 6-0 i 6-4.
Otha-Harada - Sindreu-Maier: 6-2, 4-6, 4-6, 6-2 i 5-7

En escriure aquestes línies, no podem saber el resultat definitiu dels dos partits que s'hauran jugat aquesta tarda. Això ens excusa, doncs, d'un comentari definitiu al gran match de tercera ronda, que per a l'eliminàtoria del famós torneig Copa Davis, han jugat aquests dies de Pasqua, els equips de nipons i peninsulars.

El brillant match que s'ha pogut celebrar a la gran pista de l'Exposició ha estat dels que més expectació han despertat entre nosaltres. I era lògic esperar-ho. Els peninsulars, després de batre brillantment els dos primers adversaris, es classifiquen per disputar la tercera ronda al formidable equip japonès compost d'individualitats que militen en els primers llocs del tennis mundial. Aquella expectació s'ha vist tradida en un gran ple el primer dia i en poc menys el segon, ahir, diumenge, que es disputà el partit de dobles. Aquest partit era decidit per a l'eliminàtoria. Els japonesos, que havien guanyat amb relativa facilitat els dos primers, de guanyar també ahir haurien eliminat definitivament els nostres. I això, aquesta possibilitat d'èsser rodonament batuts, fins a l'extrem que els japonesos haguessin marxat ahir mateix deixant els dos reserves per acabar, per pura fórmula, els dos partits que corresponien jugar-se avui.

Donava al partit de dobles una transcendència poc sospitada. En gairebé tots els matches els partits de dobles són el pinyol, el "clou" en podríem dir-ne també. Però en pocs, com en aquests, són en extrem tan decisius. En el partit d'ahir els nostres es tot per tot. De guanyar o perdre hi anava una enorme diferència, tanta diferència, com la que representa eliminar totes les esperances a mantenir-les encara fins avui. I representava també un general revifament de la gran expectació que el match havia despertat, una mica refredada, després de les dues derrotes sofertes en els individuals.

En els partits individuals que es jugaren el primer dia, aquella formidable classe de què hem parlat abans, els japonesos la varen lliurar a bastament en tots dos partits. Sis guanyaren en quatre sets. Això que llurs victòries fossin en quatre "sets" potser podria fer suposar que la superioritat no fou tan manifesta com volien reflectir. Però qui va veure els partits hauria pogut convèncer-se del que hem dit. Els japonesos varen guanyar en quatre sets, com haurien pogut guanyar en cinc. La seva serenitat i regularitat els comparable a un rellotge de sol, en contrast al nerviosisme dels nostres, els mostrava superiors en tot moment. Otha fou el primer en iniciar les victòries pels ja-

Per això hem de suposar que al primer dia, amb tot i ésser feiner, la pista es veia plena del públic de les grans solemnitats, i ahir amb tot hi haver el gran esdeveniment a l'Estatid tampoc no va faltar-hi el nombre públic, avui amb doble motiu el petit estadid tennístic s'haurà vist ple com mai.

No cal dir com l'organització d'aquest match ha estat un gran èxit per part del Comitè Esportiu de l'Exposició, que amb tant d'interès l'emprenygué. I és de celebrar-ho, perquè així desmentim ben rodonament que el nostre tennis encara que manca d'aquelles grans figures d'altre temps, hagi deixat d'interessar el nombre públic que en anteriors partits de Copa Davis, amb prou feines havia pogut emplenar les pistes del Barcelona o del Turó. Tot és el contrari, a cal rel gran públic ha palesat a bastament que quan sap que ha de veure bon tennis, excellent tennis, no hi manca.

I aquest bon tennis, excellent tennis, hom esperava veure'l en els japonesos. Tothom coneixia la seva formidable classe i ningú deixava de pronosticar que sols una "gran" precocitat podia donar la victòria als nostres.

En els partits individuals que es jugaren el primer dia, aquella formidable classe de què hem parlat abans, els japonesos la varen lliurar a bastament en tots dos partits. Sis guanyaren en quatre sets. Això que llurs victòries fossin en quatre "sets" potser podria fer suposar que la superioritat no fou tan manifesta com volien reflectir. Però qui va veure els partits hauria pogut convèncer-se del que hem dit. Els japonesos varen guanyar en quatre sets, com haurien pogut guanyar en cinc. La seva serenitat i regularitat els comparable a un rellotge de sol, en contrast al nerviosisme dels nostres, els mostrava superiors en tot moment. Otha fou el primer en iniciar les victòries pels ja-

ponesos i líquida Joanico amb el resultat de 6-1, 3-6, 6-2,

L'esperit dels dies

Explicació de l'inexplicable

El meu admirable amic Puig i Ferrer, que amb mà tan ferma governa el timó de la prestigiosa editorial Proa, comentava en aquestes mateixes columnes l'"oblit" per a ell inexplicable que vaig tenir, en parlar del llibre de Martínez Ferrandó—"Tres contes cruels"—de no citar-ne el títol ni de fer cap menció dels editors. Per la meua banda jo tampoc m'explicaria la importància que dona Puig i Ferrer a un tal "oblit"—en el fons el considera una qüestió d'ètica literària—si no em fes càrrec que l'ha llegit, potser sense adonar-se'n, amb ulls d'editor tot simplement.

Aquesta posició seva li ha fet bastir una pila de suposicions errònies. En primer lloc no és exacte que, com suposa Puig i Ferrer, la direcció de LA RAMBLA DE CATALUNYA m'encarregués una secció de crítica literària. No m'és tampoc que aquestes notes siguin ben bé notes crítiques ni se si constitueixen precisament una secció. La direcció de LA RAMBLA DE CATALUNYA no em feu altra honor que la de demanar-me la meua col·laboració, sense indicar-me temes de cap mena. Així, doncs, igual que si de primer vaig parlar de Miquel Llor, després de Martínez Ferrandó, i finalment de Prudenci Bertrana—tres escriptors que acabaven de publicar llibres a l'editorial Proa—hauria pogut parlar de qualsevol altre tema, social, polític o fins deportiu. De manera que, encara que sensill i modesta, diré que fóra més natural que els editors i autors em regressessin pel que he fet, iniciant uns comentaris de literatura en un setmanari de la vitalitat de LA RAMBLA DE CATALUNYA, que no pas retruïm el que he deixat de fer.

D'altra banda, el mateix títol que donava a la nota sobre Martínez Ferrandó, indicava clarament que els meus elogis no anaven dirigits al seu darrer llibre publicat, ans a tota la seva obra. Si jo fos un escriptor influent, diria que tant se m'en dona que la suggestió de les meves paraules fes siner comprar "Tres contes cruels" com, per exemple, "Primavera inquieta". I que el meu goig complet fóra el de fer comprar no ja aquestes dues obres, ans les obres completes de l'esmentat autor. No hi va haver, doncs, en realitat "oblit" en la redacció d'aquella nota, encara que tampoc hi va haver premeditació. Les coses van sortir d'aquella manera perquè així ho volgué el vol de les idees i potser el màgic ritme de la frase.

He dit, més amunt, que aquestes notes no són ben bé notes crítiques. El meu propòsit és inspirar-me essencialment en esdeveniments literaris. De vegades parlaré d'un llibre, altres d'un autor, altres de tota una col·lecció o d'un conjunt, altres, en fi, d'un fet artístic d'ordre general. Així mateix combinaré aquells llibres, aquelles tendències, aquelles teories que otorguin la meua sensibilitat o els meus sentiments liberals de ciutadà. No escriuré, doncs, de cara als autors o de cara als editors, sinó de cara al públic. En sembla que així queda clar el meu programa i que, per tant, ningú no es donarà per ofès si no troba ací el seu nom o si no faig esment del seu llibre.

La impressió que voldria suggerir al públic és la de que aquestes notes són humils i modestes. Més que la precisió, que l'anàlisi, procuraré que hi predomini la invenció, la fantasia. Per això m'alliberaré de seguir l'exemple de Paul Souday o d'Edmond Jaloux, que em retreuen Puig i Ferrer. Són escriptors que admiro, certament, però que, almenys en aquestes pàgines, no vull ni poc seguir. LA RAMBLA DE CATALUNYA no podria suportar segurament una tal mena de crítica. LA RAMBLA DE CATALUNYA és una fulla que, més

que posar càtedra, vol cantar les veritats perquè tothom les senti. El seu to és dinàmic i esportiu. Fins seria boirer si no el frenés la gràcia. En cal, doncs, malgrat de la misèria dels meus pulmons, acceptar joiosament aquest to, si no vull que els seus lectors deixin de recó les meves notes.

Ara, el que haig de declarar també és que l'article de Puig i Ferrer no haurà resultat infructuós. No em despiu d'acceptar llicons quan són ben intencionades. Procuraré, doncs, sempre que pugui, fer constar, encara que sigui fora de text, les indicacions que em demana el director de Proa. Recordeu, en efecte, que poden ésser útils als lectors. Demano, però, això sí, per endavant, als autors i als editors, perdó de totes les omissions que, involuntàriament o voluntàriament, pugui fer, en col·laboració o sense, dels linotipistes i del compaginador.

Els catalans i la història del dinovè segle

La nostra història medieval ens apassiona. Tots coneixem les gestes dels nostres grans reis, les aventures meravelloses dels catalans a Orient. Tots coneixem els motius de la nostra grandesa en aquells temps i els motius de la nostra decadència. Gairebé no tenim per catàla a qui ho ignori. I jo no diré pas que això no estigui molt bé i que no entri en els nostres deures de patriotes catalans.

En canvi, però, la nostra història d'ahir és ben sovint ignorada. De les gestes dels liberals i dels carlins en sabem ben poca cosa, malgrat d'ésser una magnífica epopeia que, com la rememrat diversament Pere Coromines, cap poble que tingues una literatura normal no deixaria d'explorar. Tampoc coneixem els ressorts i el mecanisme de la política d'aquell temps. Les escasses figures de catalans que van intervenir en la política espanyola ens són desconegudes. Menys, naturalment, coneixem la dels castellans que, vinguin o no, tenien una influència positiva—i si volem de vegades negativa—en els nostres destins.

El fenomen no ha d'estranyar-nos pas, no ha de semblar-nos cap anomalia. És natural que les coses siguin així. Els temps medievals, amb l'esplendor i la grandesa de Catalunya, han temptat, del nostre Renaixement ençà, l'èstere dels nostres poetes; els mateixos historiadors s'hi han sentit subjugats; els oradors hi trobaven recursos de meravellosa eloqüència per a emardir les masses i per a fer-se aplaudir. I és que l'evocació d'aquella època representa per a nosaltres el retorn de la nostra consciència de catalans, la seguretat que havien estat davant del món alguna cosa. I com no havien, doncs, de seguir amb passió el verb inflammat dels nostres poetes, dels nostres historiadors i oradors que eren també en el fons uns il·luminats poetes?

En canvi, la història d'una bona part del segle XIX és la història de la nostra davallada més completa com a poble. Fins a Pi i Margall es pot dir que si alguna vegada intervingués en la política general espanyola, era amb una total renúncia de la nostra catalanitat, amb un oblit total de nosaltres mateixos. Per això els esdeveniments d'aquell segle els mirem amb una indiferència desdenyosa, com si nosaltres no haguessim pres part en la seva història, o com si la història no hagués existit per a nosaltres.

Tot això és comprensible que així sigui. Però ens és fatal. Bé està que reconeguem les glòries del nostre passat i fins que hi nodrim la nostra fe i el nostre entusiasme. Però cal que no ens adormim amb aquest somni. Perquè tots els neguits, totes les inquietuds, tots els plans dels catalans d'aquell temps ens són completament estranys, i no ens serveixen per extreure'n gairebé cap experiència, de dir-ne cap lliçó.

A l'Oficina del Cens electoral

El cap del Negociat municipal d'Estadística, senyor Cramouse, avaua amb la seva signatura la legalitat dels 220.000 butlletins d'inscripció al Cens electoral... Feina monòtona i inacabable! Confiem que cada signatura correspon a la convicció de l'existència d'un elector, que no és un mort ni un fantasma; perquè d'aquest funcionari depèn la puresa de les futures eleccions a Barcelona.

Com que l'inoblidable general Primo de Rivera havia comptat sempre amb l'adhésió incondicional del país — els incredulства es poden remetre a les notes oficioses de la Dictadura —, durant el seu govern resultà perfectament inútil de cridar els ciutadans a

L'experiència, l'aflicció, el canvi, l'hem de cercar, no solament en els catalans del segle passat, ans en tota la política general espanyola d'aquell segle. Entre els catalans del segle XIX i nosaltres hi ha un abism que no podem omplir de somni. Però entre la política espanyola del segle passat i la política que poguem desbellir avui hi ha, naturalment, uns lligams molt estrets. Els actuals comentaristes polítics més experts han subratllat com ara, recentment, la història del segle XIX és repetida. Cal, doncs, que si volem redreçar políticament, si no volem que els esdeveniments ens passin pel nas sense saber que ens hi passen, coneguem la història política d'aquest segle, en el qual les "camarilles" i els generals posaren tanta paranyia.

Aquesta remarc no és pas cap novetat. És probable que hagi estat feta ja altres vegades. Però a mi se m'acudia ara, mentre llegia aquest llibre de Leonard — "A la recerca d'un rei..." — que amb tanta vivacitat han traduït Domènec de Bellmunt i Faust Palauza. Vei a un llibre que evoca amb vigor i de vegades amb força dramàtica, un dels fragments més interessants de la història de la passada centúria i una de les figures catalanes — la del general Prim — més rellevants, i que ens mostra molts recursos amagats de la política. És, doncs, un document ben recomanable en la nostra època.

DOMÈNEC GUANSE

Tranquilitzem-nos

Potser seria convenient calmar un xic les temences de certs senyors que tenen por del que alls en diuen les divisions del catalanisme.

Dóna la coincidència, també, que aquestes vestals són tots aquells que voldrien manegar la política al seu gust i aconseguir que, si de cas, fossin els altres aquells qui s'adaptessin a llurs tarannàs i conveniències.

Però, no s'adonen d'una cosa: que, encara que hi haguessin mil partits diferents a Catalunya, el catalanisme no seria mai dividit. De la mateixa manera que, a França o Anglaterra per exemple, ningú no podria sostenir seriosament, que el francèsisme o l'anglèsisme estan dividits pel fet d'haver-hi diversos partits polítics en pugna.

I és que el catalanisme és una cosa massa gran perquè pugui ésser un apartat d'un programa qualsevol; no està per damunt de tot i de tots i ens senyoreja de totes les maneres. És tan gran, que no pot ésser el monopoli de tal o de tal altre. Ningú no pot repartir patents de catalanisme.

Si qualsevol partit dels catalans desbés un moment qualsevol de coincidir en el vèrtex comú del catalanisme, els seus adeptes en desentarien i el reduirien a la nul·litat. No hi ha por, doncs, que el catalanisme sigui dividit de cap de les maneres.

El perill no està aquí. El perill està en recaure en el catalanisme d'abans del directori, purament històric, desintegrat de tot

allò que no fos exaltació nazi. De la idea, sense tenir en compte, sense recollir cap realitat de Catalunya. Per exemple, fou possible, aleshores, que calguessin centenars de persones, víctimes d'atemptats, dels carrers de Barcelona, sense que els partits catalanistes es creguessin en el deure de trobar-hi cap solució, perquè aquesta realitat catalana, per a ells, no tenia cap mena de relació per aquell ideal que ells s'havien forjat, buit de contingut.

No, no pot ésser que els catalans, pel fet d'ésser catalans, estiguin incapacitats per a opinar sobre monarquia o república, dretes o esquerres, o sobre el que vulguin. La nostra qüestió prèvia no ha d'ésser el nostre tirà. Ni darrera de la bandera, o enfrontant-se al amoni, puguin prosperar els fàcils demagogs del cofoisme i del mínim esforç.

Ara, només cal tenir present una sola cosa: que en la divisió cal procedir amb solta. Que el que realment entorpeix, tant com l'excessiu vuitarisme, són les subdivisions que només responen a criteris personals. Amb una honestat centrada i tenyides de liberalisme i amb unes esquerres ben esquerres, en tindrem prou.

Les subdivisions que fan por no són les del catalanisme, que és indivisible, si no del dretisme o de l'esquerrisme.

Estiguem segurs que la realitat, més tard o més d'hora, acabarà imposant aquestes necessitats polítiques incontrovertibles.

ROSEND LLATES

ca, Mainés i Rocha, que vigila els treballs.

—I no trobeu que el padró de veïns de 1924 resulta envellit, després de sis anys?

Naturalment. Per això hauria estat preferible d'esperar a treure les dades del padró que caldrà confeccionar amb referència al 31 de desembre de 1930. No obstant, el padró de 1924 fou fet a consciència i amb ganes que ningú no fos excusat. Es volia arribar al milió d'habitants...

—Quin cens atorgava a Barcelona?

—82.000 habitants.

—I ara?

—Ara, amb les rectificacions posteriors a 1924, som a 884.000. Per això calculem que hi haurà 220.000 barons majors de vint-i-cinc anys que tindran dret a votar. Ens caldrà ampliar el nombre de seccions fins a 453.

—Quantes n'hi havia, segons el darrer cens?

—404, després de la rectificació ordenada pel govern de Primo de Rivera en 1928. Hi haurà ara més electors que en 1924, exceptuant les dones, naturalment, que ara no podran votar, però tenint en compte que en aquell cens hi eren inclosos els barons

de 23 i 24 anys, que ara seran eliminats.

—Així, ara, qui votarà?

—Figuraran al cens electoral tots els ciutadans barons nascuts fins al 30 de maig de 1905, que pordin dos anys de residència a Barcelona.

—En la rectificació ordenada per la Dictadura en 1928 foren practicades gaires inclosions al cens electoral confeccionat en 1924?

—Sí. Foren inclosos 75.092 electors nous, dels quals 31.305 eren dones.

—A petició pròpia?

—No. Molts foren inclosos d'ofici, extrallegals del padró de veïns de 1924. Foren practicades 8.199 inclosions sollicitades, de les quals 4.008 havien estat interessades amb certificació expedida pels jutges municipals.

—Estimeu que el cens electoral que fareu ara serà molt més depravat que el que la Dictadura tenia per lo després de la rectificació de 1928?

—Jo crec que serà més complet, obertot — aclareix discretament el senyor Cramouse —, però haig de creure que els companys que elaboraran el cens electoral de 1924 no tenien cap interès en falsejar-lo.

J. F. PUIG

En Lluis Masot, tinent d'alcalde delegat de Cultura i Estadística. El després dels afers municipals de Cultura el fan llevar roba a les sis del matí. Se'n queda feliçment, com el que fa una feina feliçment, però agrada. Les qüestions d'Estadística són la torna, les hores suplementàries a una jornada habitual de dotze hores o de catorze.

El fracàs de París

Carta oberta al batlle de Tolosa

"Dels Alps al Pireneu la man dins la man."
(Oda als Catalans, de Fr. Mistral)

Estimat senyor batlle: Va ésser un dol a Catalunya, el dia que el desastre va posar les seves ales negres al vostre Llenguadoc. També, nosaltres, catalans, els qui hem tingut dret de ciutadania a Tolosa, quan a Barcelona ens era rebutjat, vam llançar un crit, que fou escoltat per tots aquells catalans que són agrats i que coneixen quins lligams de raça uneixen els homes d'Ocitània.

Segurament heu remarcat que el nom dels catalans, no era inscrit en les nombroses llistes que heu re-

QUINONES DE LEÓN

but, portant un ajut als sinistrats del Migdia de França.

Tanmateix! Un rei de Catalunya fa mort a Muret, ajudant els tolosans! D'altres, a Verdun, varen ésser els primers sense que ningú els ho digués. Una bandera barrada reposa als Invalids i solament les ensenyes plenes de glòria hi són admeses! Qui sap si el símbol del sacrifici, aquella flama de l'Arc del Triomf, qui sap si és un descendent del Rei En Jaume. Aquell rei de Montpeller que tenia sempre el cor i el braç per a defensar el dret i la raó! Aquell rei de Montpeller, que, dret en la seva tomba de Pòble, acusa els seus compatriotes, ara de França, que es deixen trepitjar.

Els catalans hem estat sempre al nostre lloc a casa nostra, en temps de Reis i de Repúbliques. No hem mai confós el país amb les maneres polítiques de governar-lo. França no ho ha pas vist de la mateixa manera amb nosaltres, i és per aquesta raó que el nom dels catalans no ha estat a les llistes dels qui han ajudat els qui tant han sofert en els darrers anys.

Permeteu-me, senyor batlle de Tolosa, que digui el que volem fer i no hem pogut. Vos, que tant cop heu posat la vostra falda de tres colors al costat nostre, comprendeu la indignació de Catalunya i la potreu dir a aquest poble d'Oc-

itània, que l'estimem perquè hi hem trobat la llibertat feta de germanor, de cor i d'amor.

Heu-vos ací els fets:

Els catalans que en aquell moment tràgic vivíem encara a París, varem reunir-nos per trobar de quina manera podíem portar ajut als sinistrats. Un erit fou immediatament llançat i un Comitè a París fou creat. L'illustre Charles Bruin, que presideix la Fédération Régionaliste Française, va acceptar la presidència d'aquest Comitè. L'Enric Auriol, diputat de Tolosa; En Ramon Escholier, escriptor i director del Museu Víctor Hugo, i el professor Achille Mestre, eren vice-presidents.

La presència a París d'Agustí Coma, va fer que la nostra crida arribés a Barcelona, encara calenta de l'entusiasme i emoció que nosaltres varem donar-li.

Efectivament, tot va anar molt de pressa. Tot va prendre el seu valor i se'n palpava el relleu.

Els alicats del Migdia! Un Comitè a París que demanava ajut i que tenia projectes! L'Agustí Coma portava el missatge signat per Garros, Miravittles, el meu germà, jo, d'altres encara, tots coneguts vostres; tots antics cantaires d'aquella choral Déodat de Séverac, que va maridar les vostres cançons amb els nostres cants. En Josep Mas-

sip va parlar-ne a Josep Sunyol, i LA RAMBLA DE CATALUNYA feia seva la idea i posava en acció tot l'entusiasme per a realitzar el que nosaltres havíem demanat.

Un Comitè quedà constituït a Barcelona, presidit per l'eminent poeta Apelles Mestres. Els diaris escrits en català hi eren representats per En Domènec de Bellmunt i En Xavier Regàs. Entre tots, representaven tot Catalunya.

El projecte era de celebrar un Festival Català a París, els beneficis integrals del qual serien versats a la subscripció nacional LA RAMBLA DE CATALUNYA va oferir-nos les seves planes per obtenir totes les col·laboracions.

Les Diputacions i els Ajuntaments de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona varen votar subvencions. El de Reus, espontàniament, va fer-ho també.

Les millors Cobles de Catalunya varen oferir-se per donar aquests concerts gratuïtament. La Cobla Barcelona va ésser la primera en arribar i eren ells els que anaven a París a representar la música catalana.

La il·lustre cantant Mercè Planada oferí de seguida el seu concurs generós i la vàlua del seu talent. La Mercè Planada, que ha canitat sovint a Tolosa i va revelar-nos la sensibilitat del nostre poble.

Tot estava decidit. El dia 19 de març, els músics catalans havien de sortir de Barcelona, fins al dia 26, que tornarien. Totes les despeses de viatge i de sojorn eren pagades per les subvencions.

Les Companyies dels Camins de Ferro del Midi i del P. O. ens havien acordat i enviat els bitllets col·lectius de preu reduït.

París tindria una setmana catalana i els sinistrats del Migdia de França haurien rebut dels seus germans de Catalunya l'ajut moral i material.

Una sola dificultat es posava. Cap sala de concerts no era lliure, totes les orquestres i tots els concertistes del món, s'havien donat cita a París durant el mes de maig.

Però davant el més benefici de la nostra empresa, les dificultats es venien una per una. El vostre eminent compatriota, el professor Achille Mestre, va trobar-hi la solució.

Va demanar al rector de la Universitat de París, que posés a la nostra disposició el Grand Amphithéâtre de la Sorbonne. El rector va acordar-nos immediatament el local més il·lustre de França. Si una bandera catalana és als Invalids, la música dels catalans podia estar-hi a la Sorbonne. Era una qüestió de lògica purament i simplement.

La data fou precisada i el programa del Festival també.

El Chor Popular de París i La Bourré Montagnarde donaven el seu concurs generós també. Els vestits i còffes i caputxes dels països d'Oc donarien solennitat a l'acte. La cançó del "Boier" i de la "Tana d'Amé" recordarien l'eternitat de les terres encara un altre cop víctimes d'un desastre. Pel camí dels núvols i dels vents, aquestes cançons haurien arribat fins a les vores del Garona i fins a la trinitat aqua i cançons del Pireneu català.

Tot estava decidit. El dia 19 de març, els músics catalans havien de sortir de Barcelona, fins al dia 26, que tornarien. Totes les despeses de viatge i de sojorn eren pagades per les subvencions.

Mentre deu mil prospectes volaven per París anunciant les festes, al Ministeri dels Afers Estrangers es tramava una dificultat inexplicable, que no hem ni comprès, i ens abstindrem de comentar, per a guardar la deguda serenitat davant vostre.

El dissabte 17 de maig, vaig rebre una carta urgent (pneumàtic) del secretari general de la Universitat de París. El senyor Guyot és un home que coneix Catalunya i estava content de col·laborar amb nosaltres. Per la carta que us transmeto per còpia, veureu com li sap greu comunicar-vos que EL MINISTERI DELS AFERS ESTRANGERS, REBUTJA EL PERMIS AL RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE PARÍS, PERQUE ENS DEIXI CELEBRAR EL FESTIVAL CATALA A L'AMPHITHEATRE DE LA SORBONNE.

Vaig immediatament procurar arreglar aquesta dificultat. Tots els meus amics varen donar-me cartes de presentació per anar a veure als funcionaris del Quai d'Orsay. No hi havia temps a perdre; l'endemà els músics catalans havien de sortir de Barcelona. Tot va ésser impossible. Vaig veure, des del petit funcionari amable i ple de bona voluntat i d'impotència, fins al director dels Afers Europeus, que em va tractar correctament, diplomàticament, com si haguessin estat un xic o de qualsevol altre país.

Tot era impossible! La censura ha passat per aquest número. Em van aconsellar que hi fes in-

tervenir el representant d'Espanya a París.

El Festival Català a benefici dels sinistrats del Migdia de França, que havia de tenir lloc al Grand Amphithéâtre de la Sorbonne, fou patrocinat pels Ajuntaments i les Diputacions de Catalunya, i ells el feren possible. El Ministeri dels Afers Estrangers de França, el feu impossible.

Nosaltres acabarem la seva determinació.

A vos, el president del Capítol, a vos, que seguís les petjades de Jean Jaurès, que sabeu el preu de la llibertat quan s'ha de comprar als enemics, a vos, senyor batlle de Tolosa, us demanem que la vostra testa sigui igual a l'amistat que ens heu sempre portat i a l'hospitalitat que ens heu sempre ofert.

Si a França ens tanquen les portes, Catalunya obrirà les seves de bat a bat, perquè el poble d'Ocitània hi entri triomfant.

JOSEP FONTBERNAT

BRIAND

Els passos socials i polítics

Els drets de l'esperança

A l'edifici de la Delegació d'Hisenda de Barcelona, estatge ocasional del president del Consell de ministres, s'esperava un vespre la comissió que havia de posar a mans del general Berenguer una nova petició d'amnistia. Hi havia el Comitè femení proposat, el Comitè d'obrers, els portadors del missatge de les entitats catalanes i algunes persones de les famílies dels presos.

I mentre s'esperava el moment d'entrar a veure el general Berenguer, les converses dels comissionats posaven de relleu la tragèdia dels presos i de llurs famílies. El més colpidor, en aquestes converses, fou la intervenció de la mare i la germana d'un dels condemnats socials. Les pobres dones explicaven que, tan bon punt hi hagué la impressió que els presos serien alliberats, elles s'havien avarat a preparar la tornada a la llar del fill i germà. Una gran esperança entrà per la porta de la casa entristida. Mentre els diaris duïen el primer decret d'indult i donaven els noms dels qui sortien del presidí i arribaven a la ciutat, la mare i la germana enllustien la roba nova del que tornaria aviat, ben aviat, d'un moment a l'altre. I els ulls d'aquelles dones ja veïen per endavant l'alliberta. Que apareixia a la porta i es tirava a llurs braços; ja el veïen ocupant novament la seva habitació i seient altra vegada al lloc de la taula familiar que tants anys havia estat buit, amb una buidor punyent.

—Fa setmanes que ho tenim tot preparat—deien les pobres dones—. Només falta que ell torni.

Ell encara no ha tornat. Ni ell, ni tants d'altres. Les famílies els esperen. I l'esperança es converteix en neguit. Caldrà renunciar a l'esperança?

Ohi, aquesta esperança legítima! Les portes del presidí i els passos de la frontera s'obrien per als altres presos i exiliats, i la gran esperança havia de néixer per força en el cor de les famílies doloroses. En saber que eren publicats els decrets d'indult i que molts condemnats i processos hi eren compresos, com podien deixar d'obrir el pit a l'esperança de veure també els seus llibres i reintegrats a la llar?

Si no s'hagués entrat pel camí dels indults que en la majoria d'aquests casos és un camí de justícia, l'esperança no hauria nascut, viva i forta, en aquestes ànimes ja prou llatzerades pel sofriment. L'esperança, en les condicions en què es produí, era natural i era lògica. Era de preveure que les mares i les germanes i les mullers i les filles prepararien, tot seguit, amb el rostre il·luminat per l'anticipada visió del retorn, les robes i l'habitació, i posarien ja el plat a taula, en aquell lloc que fa tants d'anys que és buit.

L'esperança, quan és legítima, i quan ha nascut per motius racionals i sentimentals, té també els seus drets. Els qui, volent-ho o no, l'han feta

néixer, contenen un deute moral, que per referir-se a coses del cor és un deute sagrat.

Tots els qui hem treballat per l'ampliació política i social hem contribuït a fer néixer l'esperança d'aquestes famílies desolades, d'aquestes dones que tenen, setmanes ha, preparada la roba dels que han d'arribar i encara no arriben. No podem, doncs, abandonar l'obra reparadora. La cam-

panya ha de continuar, i amb més motiu encara si l'èxit és difícil. Per l'altre, per humanitat, per honor, tots hem de persistir en l'esforç per l'alliberament dels que són a presidí i per la repatriació dels que són a l'estranger. L'esperança, l'última esperança simbolitzada pel fardell de la roba d'aquelles bones dones, ha creat uns drets que han d'ésser reconeguts.

A. ROVIRA I VIRGILI

Dibuixos animats sonors

Situats en dos focs

La nit que va estrenar-se "El desfilé del amor" i "La barca de Noé", des del pati de butaques del "Coliseum" vàrem observar un fet, no insòlit, però sí una mica amarg, i era que mentre els espectadors suportaven amb una certa indulgència les faccides d'una comissió insuperable dels ninots sonors que interpretaven "La barca de Noé", en canvi es parlava de tant riure cada vegada que l'actor que interpreta el paper de Noé en "El desfilé del amor" ensopregava o feia una vulgaritat qualsevol.

En eixir del Coliseum vàrem reflexionar seriosament respecte a la

nostra situació entre el poble i els esperits selectes, i vàrem comprendre clarament que no teníem salvapista possible.

Estem situats entre dos focs.

Una reunió de ninotaires

Encara que no ho sembli, els ninotaires catalans formen una família de gent trempada i casolana i ens reunim una vegada a la setmana. No ens reunim en cap taverna gòtica, perquè la majoria no bevem ni vermú i fins n'hi ha que no fumem; però ens reunim al domicili particular d'un company. En aquestes reunions hi compareixen En Junceda, En Cornet, En Prat, En Quelus, l'Opisso, En Morera i molts

DANT: —Són uns pecadors que jo no havia comptat. Es veuen obligats a menjar tot el que en vida censuraven.

Ber Grapa

d'altres. Són reunions purament humorístiques i cal parlar per rigorós torn. De vegades hi conspira una miqueta i diem mal d'En Juli Borrall, d'En Carles Vázquez, d'En Camins, d'En Dali i de tots els que pretenen assassinar l'art o matar-lo a pessics. Hi ha dies que dediquem uns moments als literats i ens plaquem que d'entre totes les campanyes que s'han fet a favor del llibre no se'n hagi fet cap a favor del llibre il·lustrat. El tema, però, s'esgota vertiginosament i la impaciència del que té una anècdota per contar no ens dona temps a rondinar ni a dir mal del pròxim.

En aquestes reunions s'ha parlat innombrables vegades de la possibilitat de realitzar un film sonor, de la necessitat de celebrar un Saló d'Humoristes i de la conveniència d'unir-nos per protegir-nos mútuament.

De moment anem parlant-ne, i qui sap si un dia ens veurà d'ocupar-nos en seriosament.

Pro-dibuixos animats sonors

A En Soldevilla li va succeir exactament el mateix que a nosaltres. Li va ploure més "La barca de Noé" que "El desfilé del amor", tot seguit va trencar una llança a favor dels ninotaires catalans. En va citar poca, és cert; però, del moment que no es va oblidar d'En Noé, els altres ja ens donem per satisfets. En Joan Saca, va insistir molt atinadament i ens va anomenar a tots com a bon company d'ofici i mestre en gals-ninots. Fins aquí les coses anaven bé. Els dibuixants estaven tots animats: començàvem d'albirar nous horitzons.

Però vet ací que un dia comprem "El Matí" i llegim un article d'En Vayreda enllestint el tema i posant-lo en vies de realització. En Vayreda proposava la filmació de "El Castell dels Tres Dragons" i "La botifarra de la llibertat" amb música del mestre Morera!

Aquell vespre la reunió de ninotaires va resultar una mica moguda i es varen sentir paraules gruixudes.

La part sonora d'un film de ninots ha d'ésser necessàriament grotesca o, quan menys, excèntrica, i ha d'estar a tot amb els dibuixos. En els films sonors de dibuixos americans, el sonor té tanta gràcia com els ninots i pren uns proporcions caricaturesques formidables. En el film "La barca de Noé", per exemple, el ritme precipitat, els udols, els espiguetes i els sotracs tenen tanta comlicitat com les ondulacions d'aquelles dues anguilles que ballen la dansa del ventre i els moviments d'aquell Noé perseguint la sirena.

Si un dia fos possible la realització d'un film sonor de dibuixos animats a casa nostra, caldria que l'empresari ho deixés tot a la mà del dibuixant: assumpte, dibuixos, rètols i música inclosius. "La botifarra de la llibertat", amb rètols d'En Pitarrà i música del mestre Morera, no creiem que la pogués salvar ni En Nogués.

El que cal per a realitzar un film sonor de dibuixos animats

En primer lloc, cal una empresa solvent perquè el dibuixant no passi angúnies ni misèria. Un film de

Estudi històric sobre Espanya i Catalunya

Una personalitat de l'alta aristocràcia, que ocupa un càrrec important en la vida ciutadana, prepara un estudi històric sobre la personalitat d'Espanya i la de Catalunya. Hom comptava donar-lo a la llum pública el 22 del passat mes de maig, però dificultats sorgides a darrera hora ho impediren. Els nostres crítics d'història i els nostres erudits, amb el mateix poble, senten la natural impaciència per conèixer aquest treball, a causa d'aquest retard encara augmentat. Com a "avant-gout", i per tal que els llibreters puguin començar a fer encàrrecs, nosaltres ens complaïem a donar la introducció d'aquest estudi, que a causa d'un empastellament de composició no pogué aparèixer el dia 22, com era desig del seu autor.

Fa així:

En el curs de la vida política de les nacions, apareixen episodis i aparençes heurístiques. Els primers són ocasionals. Els següents, realitats inquebrantables. Ante los llamados problemas políticos, para juzgarlos, para saber si son episodios o si son hechos, hay que mirar atrás; para saber si tienen raíces hay que mirar a la historia que es lo que nosotros no podemos cambiar.

Mirem a los tiempos heroicos; durante ellos, cuando se iba formando la España que hemos heredado, Castilla y Cataluña salieron del solar

patro, lanzándose a dos mares distintos. Salieron de una misma casa, pero por dos puertas diferentes. Cataluña, primero, se lanzó al Mediterráneo, y por aquellos tiempos, desde este mismo salón en que estamos reunidos, Cataluña, que gobernaba media España, gobernaba también en Córcega, Cerdeña, Nápoles, Sicilia, Atenas y Constantinopla, y todavía en barrios de distintas poblaciones de Oriente se oye hablar la lengua catalana. Poco más tarde se lanzó Castilla hacia el Atlántico. Esas glorias que fueron más perdurables, casi no precisa recordárselas. De la conquista y de la civilización de todo un nuevo mundo, quedan todavía millones de hombres, hablando la misma lengua de sus conquistadores.

De esas empresas, de esas conquistas, de esos heroísmos representados por dos reyes, Isabel la Católica y Jaime el Conquistador, ha quedado como siempre después de lo heroico, algo inhumano: dos almas que en lo real, en lo palpable, son dos culturas y dos lenguas distintas.

Estamos en el siglo XX. Pasaron los tiempos heroicos. Han transcurrido siglos que sólo son alicia para la Historia. Los ideales heroicos han sido substituidos por dos principios: el de la paz universal y el del bienestar individual. Y ahora en este momento, después de la gesta que em-

pezó hace siete siglos, aquellos dos caballeros andantes, que en opuestas direcciones se lanzaron a conquistar el mundo, se vuelven a encontrar, perdidas todas aquellas tierras, juntos en el solar paterno, reducidos a sí mismos; y estos dos hermanos deben y quieren vivir juntos.

Yo no siento esta reducción territorial. Hoy no son felices sino los pueblos que han colgado sus armas en las panopias. A lo heroico ha substituido en la humanidad el principio de la paz. Todos los que estudiamos la realidad vital de la política, sabemos que no son felices sino los habitantes de los pueblos que no tienen ideales heroicos ni de conquista.

Este es el momento actual, y, como dijo un sabio, ha empezado el diálogo entre los dos hermanos después de sus conquistas y reducidos a sí mismos.

Quiénes en el llamado problema catalán, que por mutuas incomprensiones tantos sinsabores y tristezas ha traído a España durante los dos últimos siglos, piensen algún día llamados a juzgar, piensen si es mucho que pida, administrarse a sí mismo, un pueblo que no sólo administró sino que gobernó en media España, Italia, Grecia y Turquía. Piensen si es locura que pida el derecho de usar su propio escudo en su propia casa, quien lo vió ondear hasta en los minaretes de los pueblos de Oriente y oyó decir a un almirante catalán dirigiéndose a su rey, que todos los peos del Mediterráneo llevaban en el lomo el escudo de las cuatro barras. Piensen si es o no es una fundada aspiración, que un pueblo no quiera considerar lingo secundario la que hablaron todos sus ascendientes, enaltecieron sus exilios poetas, y la que cuando sale de España oye calificar de madre de todas las lenguas neolatinas.

Piensen, que por ser españoles representen un pueblo que simboliza la hidalguía, y ya se sabe lo que para hidalgo significa un pacto jurado y sellado con un lema: lema grabado en piedra, que ninguna espada corra a borrar y que ninguna espada corra jamás, porque li defenderá el alcaide de Granada, bajo cuya custodia está, lema que en alabastro en una cripta oscura, rodea unas cenizas sagradas y dice y repite: "Tanto monta, monta tanto, Isabel como Fernando".

Piensen que aun borrando todo lo que es la historia, y por tanto lo que no se puede ya borrar; estos ideales representan la aspiración de un pueblo, razón suprema en la humanidad, sin más limitación que la de la incultura del mismo, y no creo que se haga esa clasificación del pueblo catalán.

Y cuando recuerden todo esto, si ante un problema difícil sienten todavía temores respetables, piensen que todos los catalanes creemos que si Cataluña no hubiera estado unida a España y fuera gobernada por hombres pensadores, no tendríamos más que un solo problema político esencial y una sola aspiración: la de unirse a España.

¡Amnistia per als presos socials!

VALENTI CASTANYES

reflector

El corrent internacionalista, que a hores pres caracter oficial amb el projecte d'En Briand, suava comunicat a les potències, cada dia compten amb més adeptes. L'altre dia mateix vàrem tenir ocasió d'adonar-nos que entre l'honorable gremi de botiguers barcelonins i l'Avia fet proselit. Es tracta d'una casa especialitzada en la venda de discos per a gramòfon. A l'aparador hi té una alegoria dedicada a la música de diferents països: França, Anglaterra, Alemanya, etc., però com que hom hi ha posat també Catalunya, s'ha trobat amb alguna dificultat a l'hora de donar el qualificatiu adequat als esmentats països. La cosa era certament de compromís. Per si hom va posar un gran rètol a l'aparador:

"La música de les diferents regions" Regions d'Europa, naturalment. Si el senyor Briand ho pogués veure!

Del sublim al ridícul diuen que només hi ha un pas, i aquest transició el passen molt sovint els enamorats.

La Lliga i els seus aliats han fet les paus. Bertran i Musitu, Rodés i Ventosa i Calvell han acudit a fer l'actament protocolari, i Mañé, l'ex-republicà, l'ex-gendre d'En Sotres i l'ex-catalanista, assistia al ball del Palau Nacional i deia, tot satisfet, mentre ballava, a la seva parella:

—Nosaltres els de la Lliga sempre la ballem.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

En Manuel Brunet va haver de declarar en l'horas d'ara, ja s'elebre procés contra

Rosend Llates. Sembla que en la seva declaració va haver de referir-se a una vegada en què el poeta Viura ja el tenia mig convertit a la

La Comissió Municipal Permanent, en la seva darrera sessió, va acordar mantenir les velles tarifes dels taxis i prohibir les altres que beneficien el públic.

David ha vençut altra vegada al Goliath i ha sotmès la Fortuna. Es veu que aquest pastoret té el cop de pedra cert. I que porta el saró ben ple de còdols. Hi ha qui sospita que són pedres precioses.

Alcalá Zamora ha fet unes manifestacions en les quals el problema català té semblant interpretació que quan era monàrquic. Es la deceptió que tindrem sovint: molta gent que es posa el casquet frigi damunt la mateixa mentalitat que gallejava en el capell l'escarapella realista.

Es veu que la comprensió del nostre plet és cosa de joventut. Tant de la de fora d'aquí com de la indígena; perquè els nostres vells païllistes també estan molt allunyats del pensament català d'avui.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

En Manuel Brunet va haver de declarar en l'horas d'ara, ja s'elebre procés contra

Rosend Llates. Sembla que en la seva declaració va haver de referir-se a una vegada en què el poeta Viura ja el tenia mig convertit a la

seva religió (?), però que, a darrera hora, li va demanar 25 duros cada mes, segurament per a les despeses del culte. Aquesta quota va motivar el no ingrés d'En Bimet.

En sortir de declarar, ho explicava als amics reunits pels passadissos de l'Audiència. Tothom va trobar excessiu el preu exigit.

Es una religió massa cara —deia un. Jo sóc catòlic, i amb deu centims de tant en tant en alguna bassina, ja quedo bé.

El príncep Carleó s'ha presentat en avió a Bucarest. Sembla que el proclamaran rei.

La tornada d'un rei en avió és la cosa ben moderna, pel·lucosa. Ho serà més, i està dins del pensament del temps la seva fugida.

Es promet per a la segona quinzena d'aquest mes el permís de celebrar novament actes

polítics. Si això no va acapantant la llibertat de premsa, és com si no haguessin fet res. Perquè en els mitjans i conferències no es diuen coses més grosses que les que es diuen en les penyes i reunions de clubs i cafès. Ni potser tan ben dites, ni amb els adjectius i improprietats tan escassos.

La llibertat de parlar no ens manca tant com la llibertat d'escriure i de narrar el que es diu. Si les paraules de l'orador han d'ésser sotmeses al llaç vermell, no servirà la nova llibertat d'altra cosa que d'aviar un defecte molt peninsular: la xerrameca.

Is intellectuals castellans han estat a punt de cantar-nos les quaranta. I tenen, fins a cert punt, raó.

Però cal que no oblidin que els intellectuals de la Lliga són gent a sou de la burgesia catalana, i aquesta, en general, és reaccionària, antiliberal per tant, i enemiga de tot principi de llibertat.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

En Manuel Brunet va haver de declarar en l'horas d'ara, ja s'elebre procés contra

Rosend Llates. Sembla que en la seva declaració va haver de referir-se a una vegada en què el poeta Viura ja el tenia mig convertit a la

Aquell patriota eminent, exemple de bondat i generositat, el malaguanyat Dr. Martí i Julià, que tot i ésser trenopàcia també morí quasi a la misèria, havia afirmat repetidament:

—Una Catalunya lliure amb els obrers esclaus no la voldria pas!

Existeix a Barcelona una casa que es dedica a la fabricació de glucoses —momentàniament

ens abstenim de donar el nom—, la qual té anexa una secció de mecànica i electricistes, composta de vint-i-cinc operaris.

Aquests obrers, amb motiu de la legalització del sindicat del seu ram s'afiliaren, sembla, en massa.

De sobte, però, i aguditzant-se la crisi, han estat acomiadats de la fàbrica els vint-i-cinc obrers de la secció metallúrgica. Avui no volem fer cap més comentari.

Amb motiu de la mort del primer dictador, general Primo de Rivera, l'ajuntament de Saragossa féu

constar en acta el sentiment de la Corporació per la pèrdua dels reïnstitutors dels "pronunciamientos", mentre polític que estava fora d'ús des de feia cinquanta anys.

L'actitud del Municipi saragossà, que pel que es veu li agraria quedar bé fins amb els morts, ha entermit l'òrgan oficiós de la política de l'esmentat general a Barcelona, que pel que es veu deu estar fent els darrers badalls.

Aquest diari fantasma es plany que no hagin sortit limitadors del Municipi aragonès i ho atribueix a la "cobardia que impera en les actuals moments".

Aquests "valents" somien truites. Si el país ha reputat funesta la gestió política de l'esmentat general, com vol que faci constar el seu sen-

timent? No val més deixar que els morts "descansen en pau" i ens ocupem dels vius?

¡Amnistia per als presos socials!

Altra vegada es presenta el problema de la llengua vernacle en els sindicats. Nosaltres creiem

perfectament compatible l'ús del català amb el sindicalisme. Creiem més: l'ús del català facilitaria a molts dels oradors militants una major persuasió, puix que podrien expressar amb més correcció llurs idees.

Nosaltres esperem que serà atesa aquesta suggestió.

Per altra part creiem que fóra molt simpàtic veure sovintejats articles en llengua catalana en el

portant-veu de la C. N. "Acción". En el primer número vàrem poder apreciar un bell treball del doctor Aguadé. Posteriorment En Jordi Arquer va publicar algun treball en català. Després, res.

I, tanmateix, s'han enviat treballs catalans. En un pla de concòrdia obrera creiem que són necessaris. Tanmateix els d'obrers catalans que en portaven les forces de la C. N.

S'ha anunciat per a molt aviat l'aparició de "Solidaridad Obrera". Ens demanem si aquest esti-

mat col·lega no sortirà bona part en català. Fóra necessari, si més no,

DEMA TOT BARCELONA SUBHASTA SALA PARES

que bona part d'ells fos redactat en llengua vernacle. Cal tenir present que "Solidaridad Obrera" té una tònica de portar-ven de la C. N. de cada regió.

Per això creiem que s'ha d'emmarcar a les ideologies de cada poble, sobretot en allò que respecta a l'ús de les llengües.

Els nostres amics de "Mirador" comenten, en el seu darrer número, les possibilitats del plebiscit

organitzat per ells, i opinen, entre altres coses, que el aquest plebiscit l'hagués organitzat LA RAMBLA DE CATALUNYA, la candidatura triomfant seria francament almogàver, "una nova explosió —diuen— dels sentimentalismes de l'avant-dictadura".

No sabem prou bé el sentit exacte que els nostres amics de "Mirador" donen a la paraula "almogàver". Tanmateix, volem fer-los present que potser els resultats del seu plebiscit no reflectiran massa exactament la veritable consciència ciutadana de Catalunya, i potser el dia de demà hi haurà sorpreses notables. Diem això perquè els lectors de LA RAMBLA DE CATALUNYA són molts milers. Més de deu, més de vint, més de trenta milers.

¡Amnistia per als presos socials!

En aquell banquet de les trenta mil de Pala, deia una enlirada personalitat, dirigint-se a

un periodista dels reconeguts: —No hay derecho, señores, a la campaña de difamación que se hace contra mí. ¿No te parece?

—Què d'una cabre—responia el reconegut periodista posat en aquell carreró sense sortida.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

L'Esbart Català de Dansaires ens transmet la següent carta, que ens plau de publicar,

amb una salutació cordial i agrada: "Sr. Director de "La Rambla de Catalunya". Present.

Honorable senyor: Ens plau moltíssim felicitar-lo per la brillant campanya del periòdic de la seva digna direcció en pro de l'ampliació de l'amnistia.

Amb el fi d'augmentar els cabals

per acórrer els germans presos i exiliats, tant polítics com socials, creiem que totes les col·lectivitats podrien organitzar festivals benèfics. Per a contribuir a aquesta tasca, la nostra entitat s'ofereix incondicionalment i desinteressadament a representar extensos programes de danses populars catalanes, tant a la ciutat com a les diferents contrades que se'ns indiqui.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

La gent de Barcelona té un costum permanent d'empestar amb llaça o car-

bons els cartells que es fixen pels carrers. Aquesta prova d'incultura ha donat una nova mostra. Heus-la ací:

En una cantonada hi havia enganxat el recent ban de l'Alcaldia referent al cens electoral. Hi havia, naturalment, les dues versions. El "Bandol" i el "Bando". Doncs bé: al cap de poques hores un graciós ja havia completat aquests dos mots. Aleshores del "Bandolero" i "Bando" donó. Perquè el pitjor del cas és que la cosa no té gens de gràcia i, de passada, ens demostra quina mena d'idees solen tenir al cap aquests diqueus-ne ciutadans.

¡Amnistia per als presos socials!

En aquell banquet de les trenta mil de Pala, deia una enlirada personalitat, dirigint-se a

un periodista dels reconeguts: —No hay derecho, señores, a la campaña de difamación que se hace contra mí. ¿No te parece?

—Què d'una cabre—responia el reconegut periodista posat en aquell carreró sense sortida.

¡Amnistia per a Macià i els seus companys!

Dona catalana: Ensenyà d'escriure els fills en la teva llengua.

Rellores per a esportius
Copes Esport
EL REGULADOR
Rambla de les Flors, 37 - Carme, 1

la rambla de catalunya

(esport i ciutadania)

XOCOLATES
Jaume Boix
Tasteu les noves creacions:
Núm. 9 - Fondant, marca cavall-indi
Preu: Pessetes 1'10 el paquet
Ametlla, per a menjar cru
Preu: 0'80 ptes. paquet

I cada tarda, abans d'estereotipar la forma, En Rovira demanarà una prova —que el corrector ha visat ja— i trobarà...

A "LA NAU"

Hi ha dues redaccions. Això probablement el lector català no ho sabia. Una, avui la de menys importància, és a la Via Laietana: feina material indispensable, telegrams, correspondència, notícies oficials, administració, visites, successos, informació del dia... L'altra, l'autèntica, la que pensa i escriu el diari, és a Horta, a la "Torre Maria" d'Horta, l'una de la triplicació de la ciutat. En una reconada placeta i verd, de cara a muntanya, sota la gran claror de juny, la redacció de *La Nau* treballa activament en aquesta hora matinal en que nosaltres l'hem visitada. Un sol redactor, ací, orientador i obrer alhora del popular diari del vespre: Rovira i Virgili. Els fills del telèfon el posaran en contacte, cada estona, amb els companys que treballen a la redacció de Barcelona:

—Escolteu... Ací, *La Nau*, sóc Valldereix. M'han portat aquest article, aquella nota política... Cadrà que aquesta nit aneu a aquesta reunió; hem rebut la convocatòria... Creieu que s'ha de fer informació de la conferència del senyor tal?... Podem publicar aquesta rèplica al solt d'ahir?

Rovira sabrà per boca de la seva esposa les consultes de la redacció i, a cinc quilòmetres, anirà posant-se al corrent del curs del dia — aquesta cosa de vegades absurdament tranquil·la i d'altres desesperadament càtica i veloç que només coneixen les redaccions dels diaris — i donarà instruccions al redactor en cap per la feina a fer.

ES ACÍ,

en aquest recó de pau, al peu dels vitralls d'aquest balcó florit, que *La*

Una gran força catalana: la Premsa

Rovira i Virgili i "La Nau"

ques de la primera del jardí, que *La Nau* pren forma. Es ací on el pensament liberal del rotatiu quedarà fixat damunt la taca blanca de les quartilles, amb la lletra premiosa i desmarxada de Rovira i Virgili. Cadrà no més que a la tarda els braços mecànics de les linòtipes concreten en brillants plaquetes de plom cada ratlla de paraules. En acabar, un paquet rectangular serà ajustat a la galera, amb un capçal simple, sever: "Editorial". Un article, net de retòrica i palpitant d'afirmacions. Un article àvid de democràcies i dret com una sageta...

I cada dia, des de molts anys, un tema nou, una paraula nova, un títol nou al tros de pensament que les pàgines breus del diari s'enduran. Cada dia. Costa poc de dir. Cada dia, encara que la ploma no pugui escriure el que el pensament voldria dir; encara que la malaltia d'un fill o l'angúnia d'un obstacle imprevisit trenqui l'equilibri del cervell i dels nervis; encara que la feina múltiple del dia no hagi perdonat ni un quart d'hora per pensar les paraules que els lectors han de llegir; encara que la callifia de l'estiu o la calma dels esdeveniments no ofereixin possibilitat de tema...

I no sempre ha estat possible d'escriure en la calma de la cambra de treball, com avui... De vegades ha estat la ràpida nota escrita al vago de ferrocarril; entre discurs i discurs d'un miting; durant el debat d'una assemblea... De vegades, encara, el comentari dictat directament al linòtipista — una hora abans de sortir el diari. Però l'editorial d'A. Rovira i Virgili no ha mancat mai. Com no ha mancat — sempre que el regent, davant la possibilitat de perdre els correus, no ho ha prohibit terminantment — el minut premiós per a corregir, damunt la mateixa platina, la galera — feina cara al director, i, de vegades, de tanta importància com la primera redacció de l'article...

COM A PERIODISTA POLITIC I com a escriptor, el director de *La Nau* és sens dubte un dels homes de més rendiment — en quantitat i, sobretot, en qualitat — de Catalunya. Aquell minyó barbaenc que guanyava

un concurs d'articles periodístics i entrava de redactor al "Poble Català", era un periodista de raça, repòrter àgil i polemista perillós. La seva ploma ha comentat — i moltes vegades ha orientat — els fets que de vint-i-cinc anys ençà s'han produït en la vida de Catalunya, i, encara, en la vida d'Europa. Ni la més petita vibració, ni el detall més aparentment insignificant, no han escapat a la seva crítica certera, plena de nobles i serens liberalismes. Politic de sang, ha pogut escriure bellíssimes pàgines literàries que han mancat llibertat per a acusar i per a discutir. Excel·lent literat — en alguns capítols del "Teatre de la Natura" hi ha els millors fragments de la moderna prosa catalana — ha preferit la lluita viva del carrer i de la política, perquè era allà on les reivindicacions de la pàtria i dels homes palpitaven amb més tebió de sang...

LLIBRES, LLIBRES, LLIBRES,

inunden la cambra de treball — assolada i clara: "Sóc un golafre de llum", ens ha dit — de Rovira i Virgili. Quan la inundació adquireix proporcions desmesurades — la taula, les cadires, el rostre dels armaris, els recoms, cal fer una selecció i sacrificar els menys directament interessants. En general, són les obres de literatura les que reben — la poesia al davant:

—No hi ha una poesia regular. O és bona o és dolenta. Aleshores...

Ací, en aquesta prestatges atapeïts, trobaríem potser el fonament de la vasta obra de periodista, de nacionalista i d'historiador, de Rovira i Virgili. Les nacionalitats troben, al llom d'aquesta llarga filera de llibres, cada una el seu nom: Sèrbia, Eslovàquia, Polònia, Irlanda... Pi hi ocupa un lloc d'honor. Després Proudhon, Prat, Maragall... En els fitxers, una extensíssima documentació d'homies i de fets: Valentí Mirall, "Guerra dels Segadors", "Remences", "Corpus de sang" — un Corpus de sang que serà, a Catalunya, una sorpresa i, per què no?, un desencany... Encara, diverses obres en preparació:

—Si no fos aquesta inajornable feina diària, publicaria tot seguit una sèrie de llibres. Vegeu: no em cal res més que ordenar i posar en net; la feina més difícil és feta ja... Però, què voleu, no és possible desatendre res

TENIM DAVANT NOSTRE,

fit a fit, Rovira i Virgili. Seu a la seva taula de treball. Un llibre, quartilles començades, uns diaris francesos... De cara a la llum, podem veure bé el seu rostre i els seus ulls, darrera els vidres gruixuts de les ulleres. Mai no l'havíem vist tan àgil d'esperit, potser. Però, físicament, se'l veu cansat. Potser les seves espalles — no pas massa robustes — sostenen un pes desmesurat, un treball material massa extraordinari.

—Si no fos aquesta inajornable feina diària — i en les paraules de Rovira i Virgili hi ha, potser, una punta de descoratjament...

Parlem de la Premsa catalana. Tema car a Rovira; en comentar-lo, el seu rostre ha adquirit novament aquella vivacitat seva:

—Calen, encara, molts esforços per aixecar la nostra Premsa fins al nivell que li pertoca, fins al tiratge que pot aconseguir. No és concebible que un sol diari escrit en castellà pugui superar en tiratge els quatre diaris catalans. La colònia castellana a Barcelona no arriba, segurament, a un trenta

per cent. Tanmateix, hi ha un fet notabilíssim: i és que la Premsa catalana té un públic de fons, un públic que la llegeix; en canvi, este cert que el tant per cent d'exemplars totalment llegits de diaris castellans és molt inferior. Són moltes les persones que compren diaris castellans per les escoles i per determinades seccions. A més, ja sabeu que alguns diaris són comprats pel paper que donen!

I després d'una pausa: —En aquest sentit, però, sóc optimista. Este convençut que la Premsa catalana — en evolució progressiva — té un camí molt ample al seu davant... Recordo que quan la guerra, amb motiu d'una victòria dels aliats, En Tàrrer oferí un banquet als redactors de *La Publicitat*. Fou al Tibidabo, per cert. A l'hora dels brindis em tocà parlar a mi. El meu parlament fou una mena de visió del que fóra la Premsa catalana al cap de deu anys... I vaig dir que, abans d'aquella data, *La Publicitat* seria un diari català... Ho era l'any 23; jo ho havia previst l'any 18. —I bé?

—I bé. Jo este cert que abans de cinc anys, el nombre de diaris catalans de Barcelona serà equivalent als diaris castellans.

AQUEST MINYO

ve a buscar ara, com cada matí, l'original preparat. Porta algunes notes de la redacció, que cal repassar. Un breu repàs a les quartilles escrites, algun apunt al peu de les notes, i tot plegat pot ésser ja enviat a la impremta. Amb aquest original — "Editorial" i "Actualitat política" — i el "Del matí al vespre", que el redactor corresponent haurà ja lliurat a les caixes, la primera pàgina de *La Nau* — a la qual s'afegirà sovint algun interviu polític — quedarà ja enllestida. A la redacció — Sales, Vilà, Solanellas, Ventura, Cerro, Pubill, Creus, Molins, dirigits per Manuel Valldereix — s'ha redactat durant el matí, tot l'original d'informació i les diverses seccions de crítica, d'esport, de cinema, de telegrams, de Premsa... A les dues de la tarda, exceptuant les

notícies de darrera hora — fins a quarts de sis de la tarda — *La Nau* està ja redactada.

En Rovira, que ha començat el seu treball a les vuit del matí, es prendrà una hora per dinar, i a quarts de tres de la tarda deixarà la "Torre Maria" i agafarà el tramvia de Barcelona...

QUARTS DE CINQ DE LA TARDA,

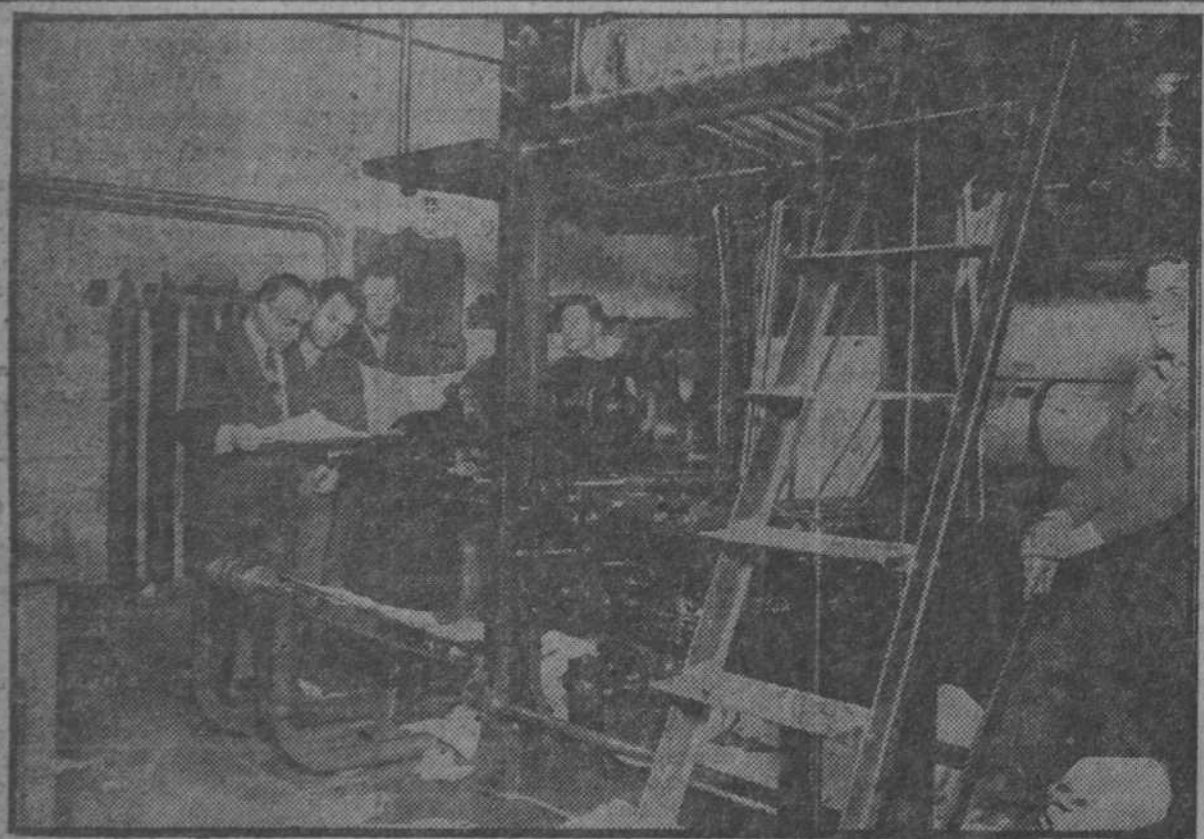
a la impremta de *La Nau*. Les linòtipes, sota l'ull blau i vigilant d'En Fort, piquen a tota marxa. El mateix regent compon — curosament, a dues columnes — l'article del director... Cada nou telegrama que arriba és convertit, ràpidament, en un brillant paquet de plom... A la platina, el mateix Rovira controla l'ajust del material... Alguna vegada, cadrà refer apressadament una pàgina: la censura

ha intervingut amb el seu ineffecte llapis vermell.

I cada tarda, abans d'estereotipar la forma, En Rovira demanarà una prova de l'editorial — que el corrector ha visat ja — i trobarà encara un accent agut que havia d'ésser greu o una frase de perfil defectuós o una paraula sense la precisió que hauria calgut... Quarts de sis. La rotativa està a punt. Falten encara dues pàgines. Finalment — falten deu minuts per a les sis —, la veu del primer maquinista:

—Va! Un cop d'ull — sempre amb una punta d'illúsió i de temor — al primer diari, que la màquina — gentil — lliurarà curosament plegat. Després, serà el crit del venedor, rambles avall:

—"La Nau", *El Ciero*, *La Veu*!!! JOSEP M. MASSIP

Un cop d'ull — sempre amb una punta d'illúsió i de temor — al primer diari...

Llibres, llibres, llibres, inunden la cambra de treball, assolada i clara. (Fotos Torrent)

EL CRIM DE BRIDGEWATER

Un fet extraordinari va començar, el dia 24 de desembre de 1919, la ciutat americana de Bridgewater. El camió d'una fàbrica de calçat transportava l'import dels jorjals d'aquella setmana. Hi anaven, a més del xofer, dos homes més, i a l'encremament amb Hal Street foren agredits,

amb armes de foc, des d'un automòbil. Hi hagué una petita batalla campal — una batalla que durà escassament un parell de minuts —, i els malfactors pogueren fugir. El fet causà la natural sensació.

TRES MESOS DESPRES,

precisament el dia 15 d'abril, un altre fet d'aquesta mena commogué els ciutadans americans. A South Braintree fou atacat un altre pagador d'una fàbrica de pells. Ell i un seu company perden la vida, i els setze mil dòlars que traginaven van desaparèixer en un automòbil misteriós, ocupat per dos individus que semblaven estrangers, els quals s'obriren pas a força de trets.

SACCO-VANZETTI

Fou llavors — pocs dies després del fet de South Braintree — que el nom d'aquests dos italians començà a aparèixer a la premsa de tot el món. Sacco i Vanzetti eren anarquistes, i això, juntament amb llur qualitat d'estrangers, fou prou per a considerar-los autors d'aquells fets.

Les organitzacions obreres de tot el

món s'aixecaren en irada protesta. El poble tenia l'intim convenciment de la innocència d'aquells dos acusats, i hom féu tots els esforços imaginables per a salvar-los. Sacco i Vanzetti, però, foren jutjats i, malgrat de la manca de proves i la sinopla del poble, foren condemnats a mort.

Sis anys — sis anys! — Sacco i Vanzetti estigueren reclusos en el presidí, condemnats a mort. Sis anys tingueren davant seu l'espectre macabre de la cadira elèctrica. Sis anys va durar la protesta del proletariat mundial davant d'aquella iniquitat que s'anava a consumar al país de la llibertat. L'execució, el terrible moment de l'execució d'aquells dos desgraciats, experimentà diversos ajornaments. La pena, però, no fou commutada. I Sacco i Vanzetti, després d'haver passat sis anys en capella, foren electrocutats el dia 22 d'agost de 1927.

El proletariat mundial vibrà ple de justa indignació. L'execució dels dos obrers italians — homes d'idees redemptores, bops treballadors i fins infantils en llur intimitat — aixecà un

aldarull formidable. A Londres, a Berlín, a París, a Ginebra, fins a Tòquio, s'organitzaren manifestacions de protesta i de sentiment, manifestacions que començaren davant les respectives ambaixades dels Estats Units i acabaren, generalment, als hospitals i a les presons.

El 31 d'OCTUBRE DE 1928, poc després de complir-se l'aniversari d'aquell crim de la justícia, una revista americana — "Outlook" — publicà una informació sensacional. Frank Silva s'havia declarat un dels autors del crim de Bridgewater. L'altre era Doggy Bruno, un professional del crim. Aquest, abans que Sacco i Vanzetti fossin executats, anà a declarar la veritat davant el governador Fuller. Més tard, acudí a fer la mateixa confessió al capità Blye. Les autoritats de Massachusetts es negaren a esmenar res del que havien fet, i Sacco i Vanzetti i aquests foren executats. El sol fet de professar unes idees avançades justificava — digueren — llur execució.

Avui, a tot el món, consta inesor-

able aquest fet, que deshonra la justícia americana, la del país de la llibertat. I els noms de Sacco i Vanzetti figuren arreu com els més significats màrtirs de la classe obrera.

EL 17 DE GENER DE 1924, quan Sacco i Vanzetti ja feia quatre anys que havien estat condemnats a mort, va produir-se a Barcelona — en aquella època dels atemptats i els atracs — un fet semblant.

Al carrer Baix de Sant Pere, fou assassinat un cobrador de la Companyia "Zurich" d'assegurances. Calia, també, per donar satisfacció al poble, que exigia el càstig dels culpables, detenir algú. I foren detinguts Enric Guiot — obrer rajoler de Sant Just Desvern — i Remigi Climent — obrer mosaista a València —, acusats d'ésser autors del bàrbar assassinat del carrer Baix de Sant Pere.

Guiot i Climent, m'heus obrers — com Sacco i Vanzetti — tenien en llurs antecedents el d'ésser d'idees avançades. I Guiot i Climent — com Sacco i Vanzetti — foren condemnats a mort. Davant d'ells, en lloc de la

cadira elèctrica de Nord-Amèrica, s'aixecà macabre l'espectre del patibul. Guiot i Climent, però, tingueren la sort que el Tribunal Suprem — segurament per manca de proves — commutés la pena màxima per la de trenta anys de presidi. I avui, al cap de sis anys, Guiot i Climent segueixen empresonats, acusats d'un crim que homes tan poc dubtosos com Osorio i Gallardo afirmen que no han comès.

SI GUIOT I CLIMENT

són innocents; si hom ha provat — de manera irrefutable — que el dia del crim del carrer Baix ni l'un ni l'altre eren a Barcelona; si tot llur delictes resta reduït a la professió d'uns ideals que no tenen res a veure amb el crim, per què segueixen empresonats?

Guiot i Climent han manifestat en tot moment llur innocència. Com en el cas de Sacco i Vanzetti, tothom qui ha estudiat la causa — i ens atanim, novament, al valuos testimoni del senyor Osorio i Gallardo — té el convenciment que diuen la veritat.

¿Per què — repetim — hom no els

allibera? Per què, si més no, no es procedeix a la revisió de la causa?

Nosaltres no volem creure que la injustícia de Massachusetts s'hagi de repetir a Barcelona. I demanem per a Guiot i Climent, obrers dignes, obrers lluitadors per la causa, no assassins, justícia, no pas clenència. I demanem que siguin inclosos — si per cas arriba — en l'amnistia social que demana el poble.

JOSEP M. MASSIP

GUIOT

CLIMENT